

Waarom zou Brabant beter moeten bemesten?

Jan Roefs

Nederlands Centrum voor Mestverwaarding

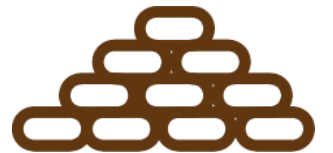
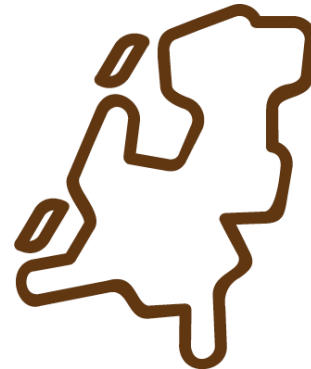
Startbijeenkomst Brabant Bemest Beter
Den Bosch, 19 februari 2020

Over NCM

(Nederlands Centrum voor Mestverwaarding)

- Kenniscentrum, gestart in 2018
- Samenwerking tussen **overheden**, **agribusiness** en **kennisinstellingen**
- Taken:
  - Kenniscentrum
  - Innovatieagenda, opzetten projecten
  - Ondersteunen mestverwaarding
  - Bevorderen samenwerking en afstemming

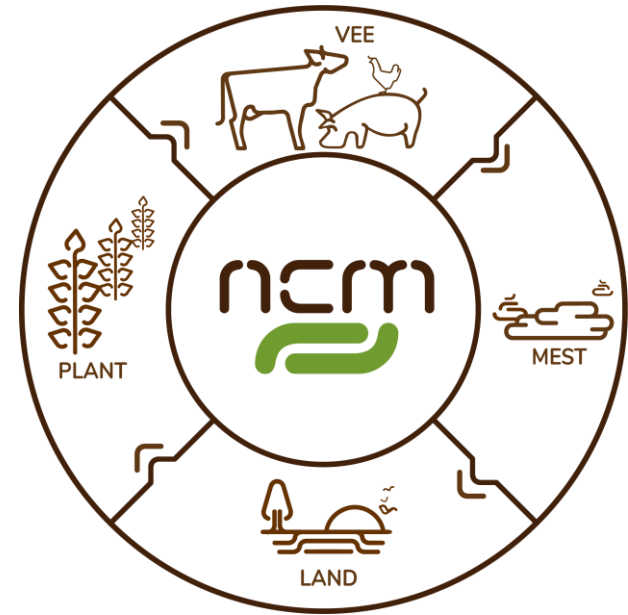

Waarom zou Brabant beter moeten bemesten?

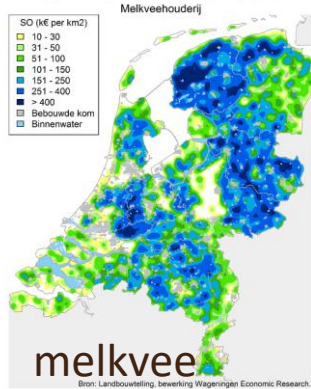

Veel landbouw, veel kansen, maar ook veel uitdagingen

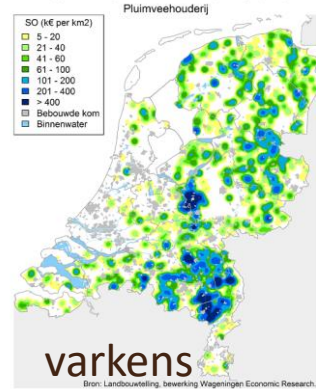

De Brabantse landbouw is groot en divers

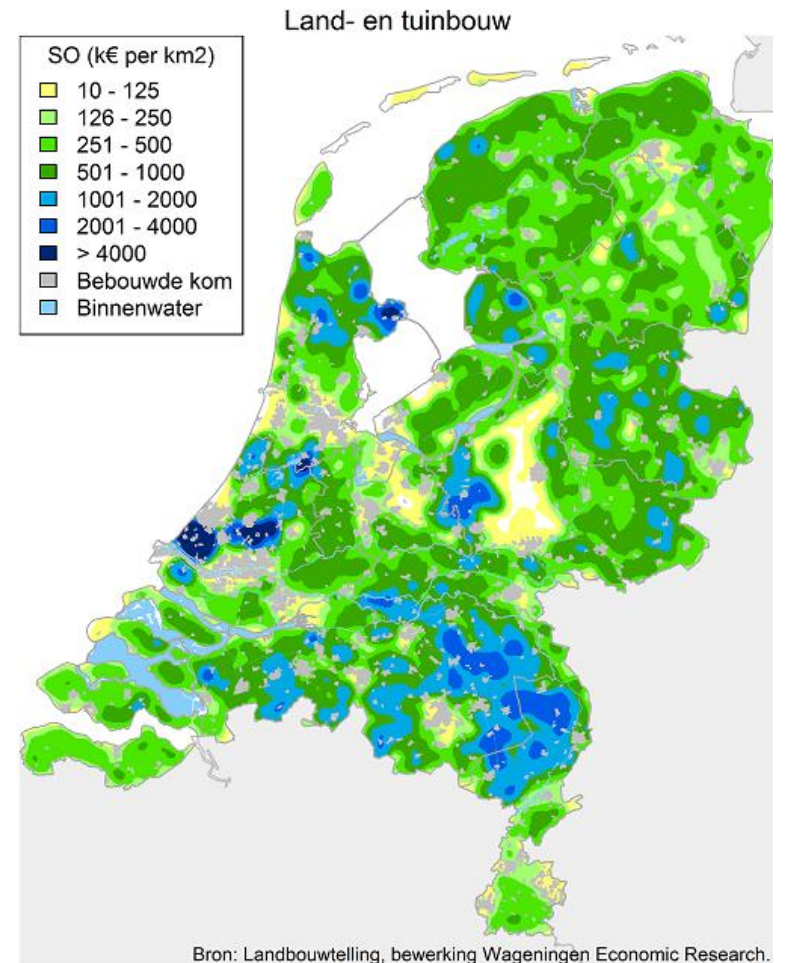
Ruimtelijke verdeling van de standaardopbrengst (SO), 2017

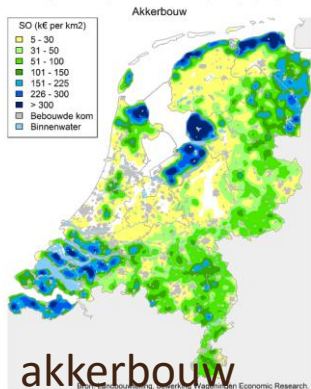
Ruimtelijke verdeling van de standaardopbrengst (SO), 2017

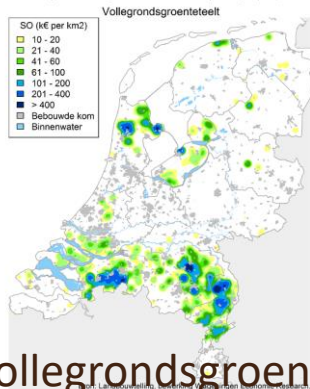
Ruimtelijke verdeling van de standaardopbrengst (SO), 2017

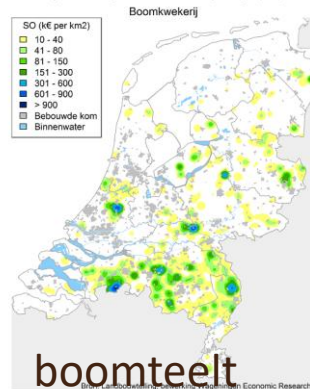
Ruimtelijke verdeling van de standaardopbrengst (SO), 2017

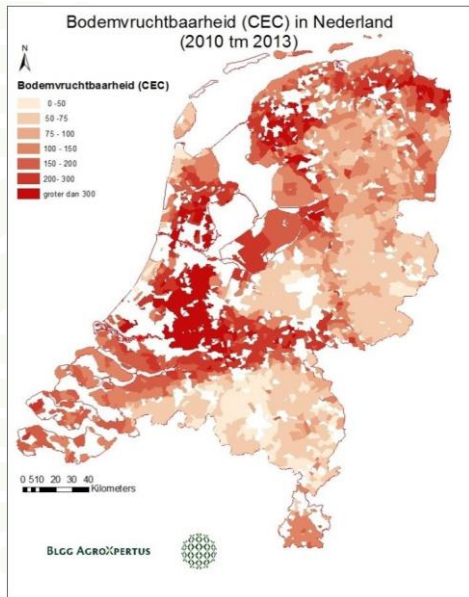
Ruimtelijke verdeling van de standaardopbrengst (SO), 2017

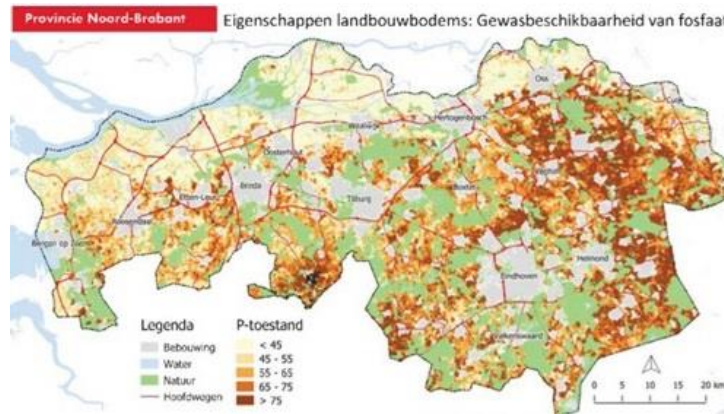
Ruimtelijke verdeling van de standaardopbrengst (SO), 2017

Behoefte van de bodem / gewassen

Behoefte organische stof

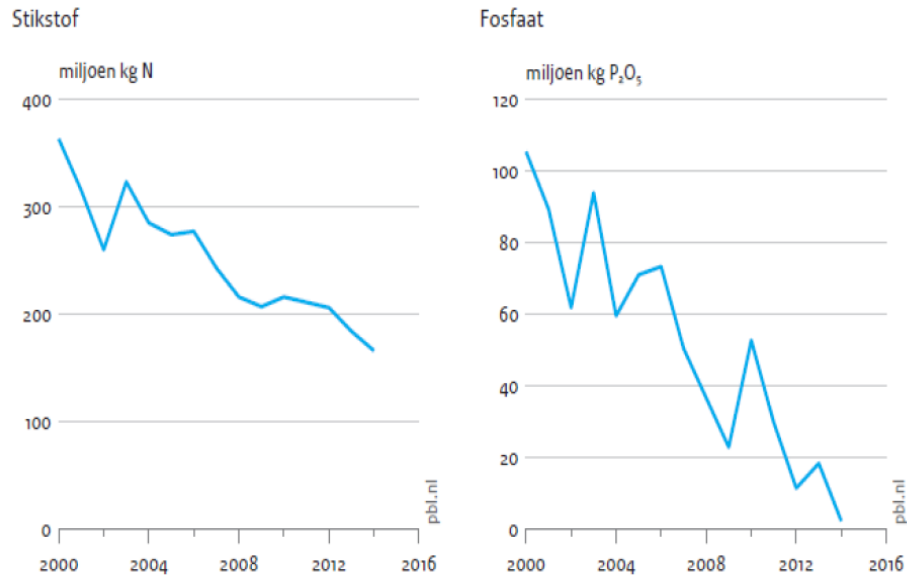
Fosfaat in de grond

Stikstof voor gewassen

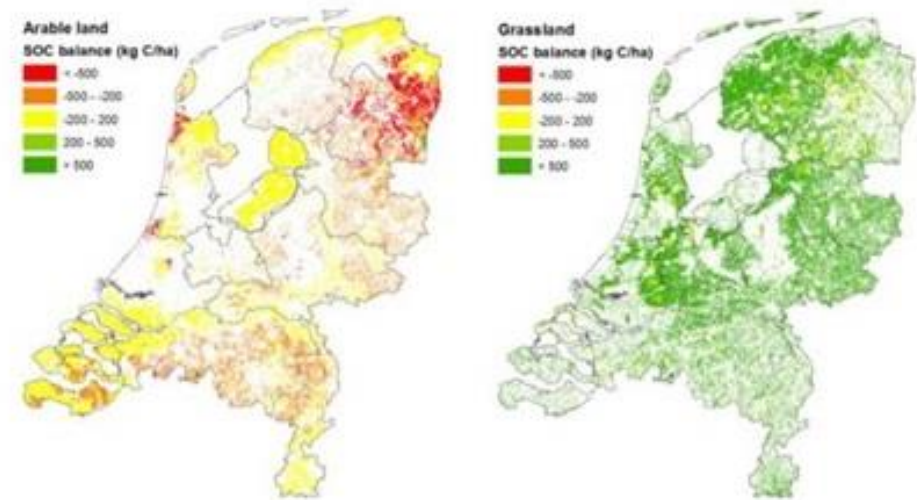
Uit dierlijke mest	361
Uit kunstmest	245
Depositie uit de lucht	39
Vlinderbloemigen	7
Overige aanvoer	10+
Behoefte gewassen	662

Behoefte stikstof gewassen

Nutriëntenbalansen

Overschot stikstof en fosfaat NI. landbouw

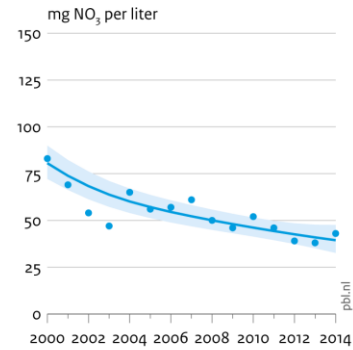

Balans organische stof akkerbouw en grasland

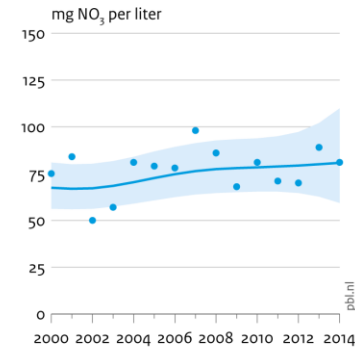
Waterkwaliteit

Nitratconcentratie in uitspoelend water in zandgebied per sector

Melkveehouderij

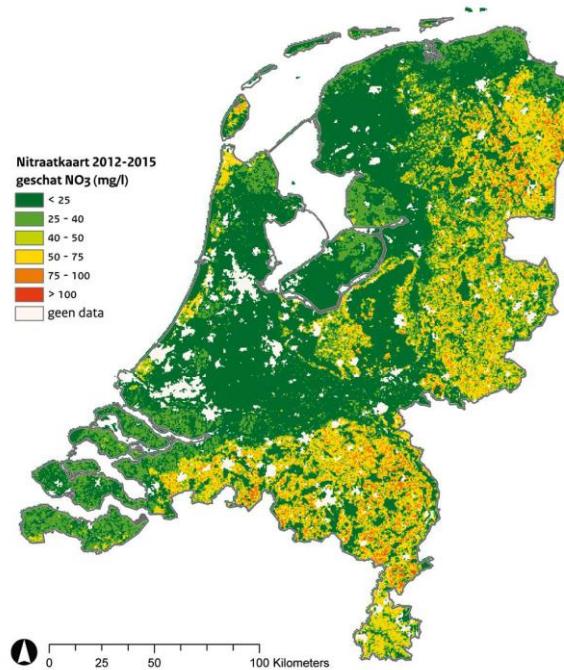

Akkerbouw

- Meting (zomergemiddelde)
- Trend
- Betrouwbaarheidsinterval (95%)

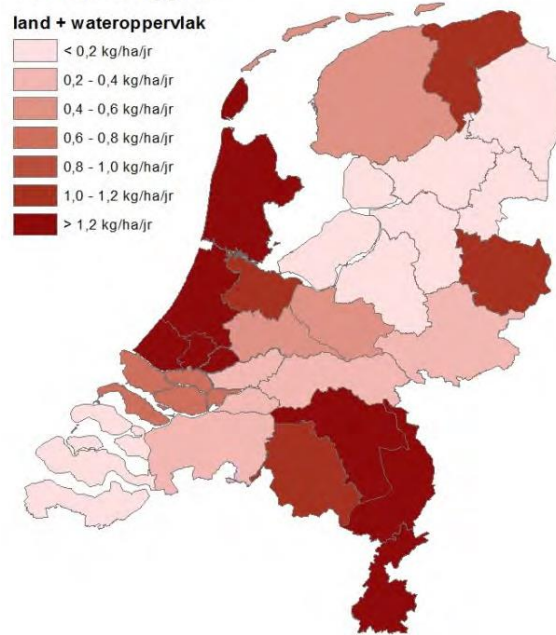
Bron: RIVM LMM; bewerking PBL

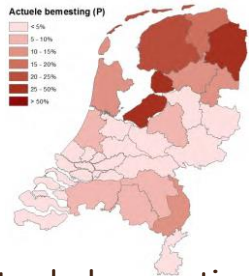
Nitrat in het grondwater

Totale fosforopgave

land + wateroppervlak

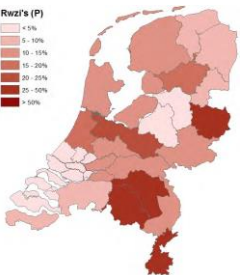
Fosfaatbelasting oppervlaktewater

Door actuele bemesting

Vanuit buitenland

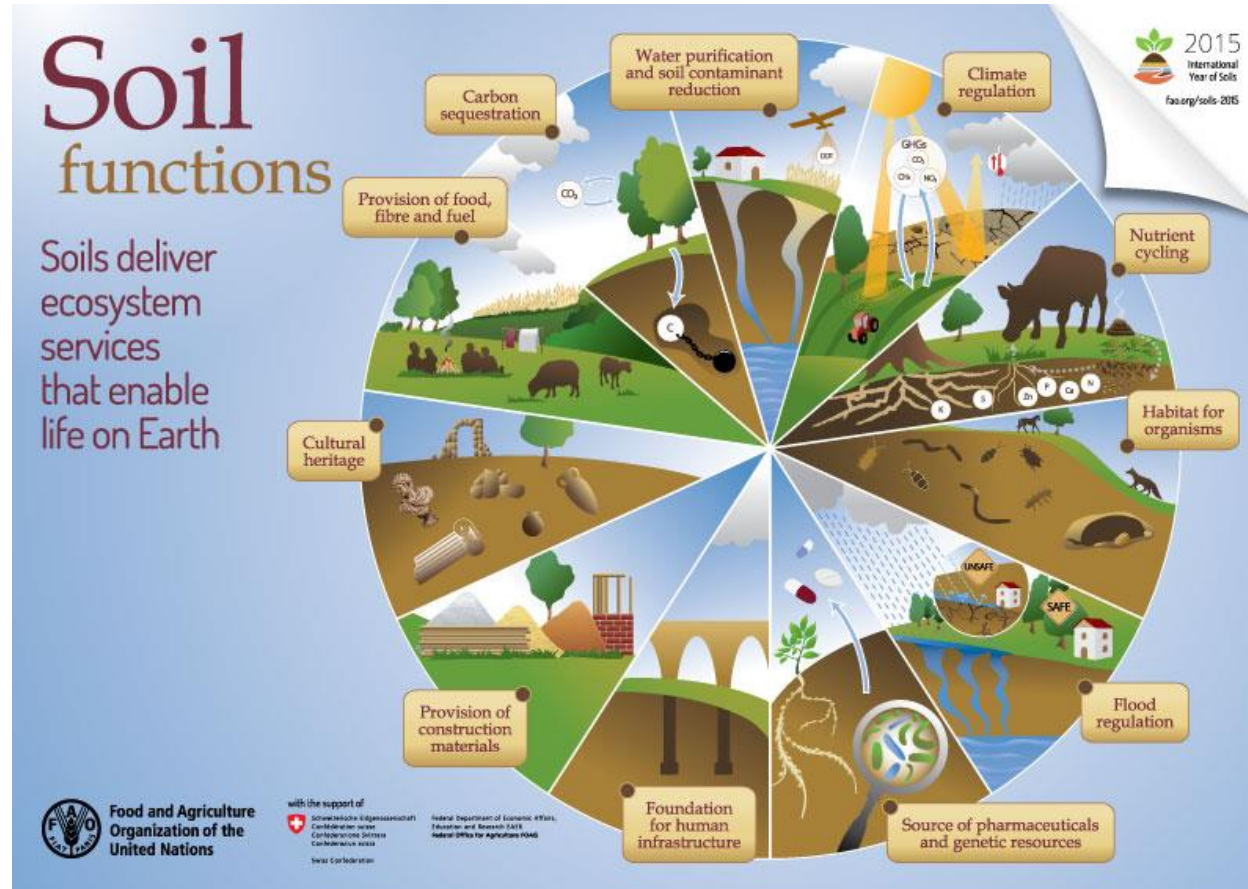

Vanuit RWZI's

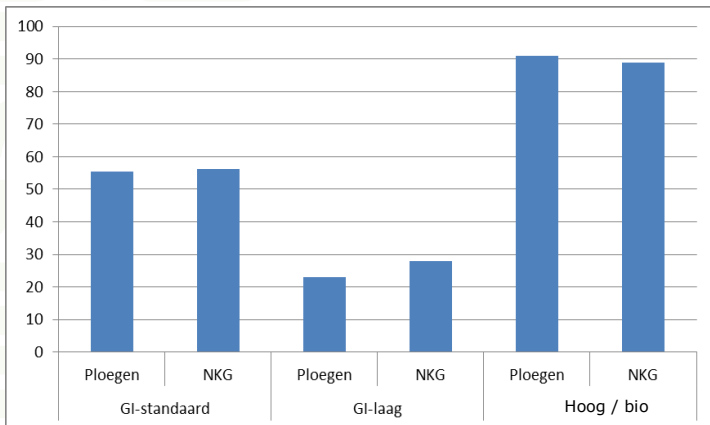
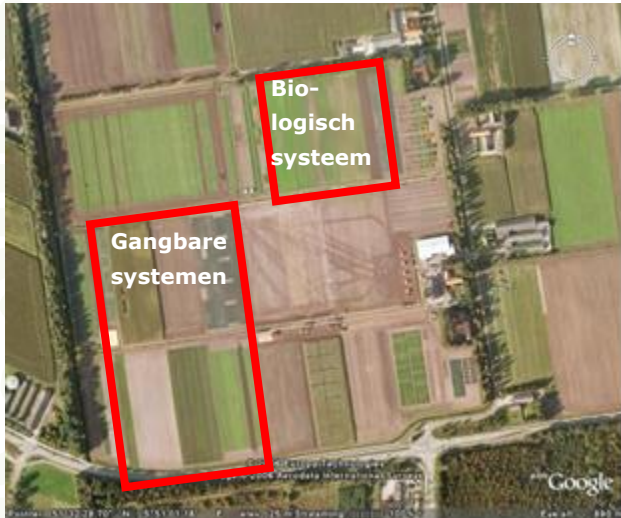

In 'bodem' komen de thema's bij elkaar...

...en bodembeheer en bemesting zijn hiervoor sterk bepalend.

Voorbeeld: langjarig bodemonderzoek op proefboerderij Vredepeel

Stikstofoverschot / nitraat in grondwater

Resultaten Bodemkwaliteit op zand na 15 jaar			
Organische stofaanvoer	<p>LAAG 1.000 kg EOS/jaar</p>	<p>STANDAARD 2.000 kg EOS/jaar</p>	<p>HOOG 3.000 kg EOS/jaar</p>
Gewas opbrengst	<p>Lage organische stofaanvoer geeft 8% minder opbrengst dan standaard.</p>		<p>Hoge organische stofaanvoer geeft 20% opbrengststijging in 15 jaar bij biologische bedrijfsvoering. Opbrengst mais gelijk aan standaard.</p>
Bodem			<p>Hoge organische stofaanvoer geeft meer bacteriën en schimmels, grotere bodemaggregaten en meer bodemvocht dan standaard en lage organische stofaanvoer.</p>
Grondwater	<p>67 mg NO₃⁻/l</p> <p>Lage organische stofaanvoer geeft hoge nitraatuitspoeling.</p>	<p>60 mg NO₃⁻/l</p>	<p>30 mg NO₃⁻/l</p> <p>Hoge organische stofaanvoer geeft lage nitraatuitspoeling.</p>

De sleutel ligt bij bodem en bemesting, maar nu komen we bij de boer:

Wat mag ik van de mestwetgeving?

De maatschappij wil van alles, maar mag ook ik de kost verdienen?

Wat zal ik doen?

Niet alleen overmorgen, maar ook nu een inkomen!

De meeste van mijn percelen huur ik...

Natuurlijk wil ik mijn grond verbeteren, maar...

De bodem is nog steeds een black box...

Veel onderzoek en mensen met een bodemvisie, maar in de praktijk???

Is dit alles ook voor mij van toepassing?

Conclusies:

- Brabantse landbouw: belangrijk, divers, en wezenlijk anders dan elders in Nederland
- Complexiteit aan opgaven:
  - voor de boer / tuinder
  - voor de maatschappij
- Bodembeheer en bemesting cruciaal.
- Veel kennis aanwezig, en ook veel projecten.
- Veel vragen ook, met name:
Hoe **kan** en **wil** de boer hiermee aan de slag?

**In Brabant Bemest Beter
wordt deze stap naar de praktijk gezet!**